

COMPUTER LITERACY LEVELS OF TURKISH-LEARNING FOREIGNERS IN TURKISH TEACHING RESEARCH AND APPLICATION CENTERS: SAMPLES OF ZONGULDAK, GAZİANTEP, BOLU

TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZLERİNDE
TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR
OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİ: ZONGULDAK, GAZİANTEP, BOLU
ÖRNEKLEMİ¹

Abdullah DAĞTAŞ²
Özge KARAKAŞ YILDIRIM³
Nuran BAŞOĞLU⁴
Tuba KAPLAN⁵
Hüseyin TAŞ⁶

Abstract

The target of this study is to establish the computer literacy levels of Turkish learning foreigners in Turkish Teaching Research and Application Centers (TTRAC). The sample of the study includes 221 foreign students who learn Turkish in Teaching Research and Application Centers (TTRAC) studying at state universities in provinces of Zonguldak (Bülent Ecevit University), Gaziantep and Bolu (Abant İzzet Baysal University). Quantitative scanning model based on description was used in the study. The data of the study were gathered through computer literacy scale. Those data were analysed using SPSS 17.0 program. As a result, it was ascertained that gender variable was not influential in sections of basic skills within the scope of computer literacy, applying for software skills and computer awareness; on the other hand, it was influential in favor of males in the section of programming. Once again, university variable was not influential in these sections of applying for software skills and programming; however, it was identified that it was influential in basic skills and computer awareness sections. As for age variable, it was influential in basic skills and programming; however, it was influential at the age of 20 and other age groups in the section of applying for software skills and also influential at the age of 18 and other age groups in the section of computer awareness. In conclusion, the frequency of using computer does not influence the level of computer literacy. Findings of this research are considered to be of use in teaching Turkish as a foreign language through computers and the Internet.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, computer literacy, Turkish Teaching Research and Application Centers.

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Zonguldak (Bülent Ecevit Üniversitesi), Gaziantep ve Bolu (Abant İzzet Baysal Üniversitesi) illerinde bulunan devlet üniversitelerindeki Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenen toplam 221 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada betimlemeye dayalı nicel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, bilgisayar okuryazarlığı ölçeği ile toplanmıştır. Toplanan veriler, SPSS 17.0 (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler (Monitörü açıp kapayabilme, yazıcının ayarlarını yapıp kullanabilme, tarayıcının ayarlarını yapıp kullanabilme vb.) yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar

¹Bu çalışma 7.Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

³ Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

⁴ Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

⁵ Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

⁶ Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

huseyintas2005@hotmail.com

farkındalığı bölümlerinde cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı; programlama bölümünde ise erkekler lehine etkili olduğu tespit edilmiştir. Yine yazılım becerilerine başvurma ve programlama bölümlerinde üniversite değişkeni etkili değildir; temel beceriler ve bilgisayar farkındalığı bölümlerinde ise üniversite değişkeninin etkili olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkeni ise temel beceriler ve programlama bölümlerinde etkilidir; fakat yazılım becerilerine başvurma bölümünde, 20 ve diğer yaş grubu arasında; bilgisayar farkındalığı bölümünde de 18 yaş ve diğer yaş grubu arasında bir etkiye sahiptir. Son olarak bilgisayar kullanma sıklığı bilgisayar okuryazarlığı üzerinde etkili değildir. Araştırmanın ortaya koyduğu bulguların Türkçenin yabancı dil olarak bilgisayar ve internet ortamındaki öğretiminde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, bilgisayarokuryazarlığı, Türkçeöğretimmerkezleri

Giriş

“İnsanoğlu, tarihsel süreklilik içerisinde belirli bir bilgi birikimine sahip olmuş, bu bilgi birikiminin oluşturduğu yaşam biçimine göre adlandırılmış- avcı-taşıyıcı toplum, tarım ve sanayi toplumu- ve bu bilgi birikimini kendinden sonraki toplumlara çeşitli şekillerde aktarmıştır. Evrensel bilgi birikiminin bu oluşum süreci devam etmekte ve insanlar bilginin ortaya çıkardıkları sayesinde evreni, kendi hayatlarını, diğer insanları, olayları, durumları, düşünceleri vs. günümüzde daha yoğun bir şekilde anlamlandırmakta, bu süreçte eskiye kıyasla bilgiyi daha fazla kullanmaktadırlar. Bilginin eskiye kıyasla daha fazla kullanılması ve daha fazla önemli hâle gelmesi, günümüz toplumlarını bilgi (enformasyon) toplumlarına dönüştürmüştür” (Dağtaş, 2013: 1). Bilgi toplumlarında da “Elektronik devrelerden oluşan, bilgiyi işleyen tüm cihazlar” (Çağltay, 2013: 3) olarak adlandırılabilen bilgisayarları, amacına uygun bir şekilde kullanabilmek; başka bir deyişle bilgisayar dilinden anlayıp bilgisayar ortamındaki çeşitli programları kullanarak bilgiyi işlemek, üretmek, depolamak, paylaşmak vb. oldukça önemli bir hâle gelmiştir. “Bilgisayarı kullanma becerisi her bireyin sahip olması gereken temel becerilerden biri olmuştur” (Korkut ve Akkoyunlu, 2008: 180).

Bilginin yanı sıra eğlence ve oyun oynama gibi diğer kullanım amaçlarının yanı sıra internet ile birlikte bilgisayarların iletişim amaçlı kullanımının da oldukça yaygınlaşması gibi birçok sebep, geleneksel okuryazarlık anlayışının yanına bilgisayar okuryazarlığının eklenmesine sebep olmuştur. Bilgisayar okuryazarlığı, günlük hayatta ve eğitim ortamında araç ve ortam ilişkisi olarak işbirliği yapabilmek, iletişim kurmak, yaratıcı işler yapabilmek ve istenilen sonuçlara ulaşmak için yeterli düzeyde bilgisayar kullanma bilgi ve becerisi yani bireyin bilgisayar teknolojisinden etkin bir şekilde yararlanabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Karagöz, Yıldız ve Özerçin, 2007; Korkut ve Akkoyunlu, 2008; Newsfield, 1997; Son, Robb ve Charismiadji, 2011; Varol, 2002). Aynı zamanda bilgisayar okuryazarlığı, bir bilgisayar sisteminin yazılım ve donanım unsurlarını, dosya soyutlamalarında somut hâle gelen bilgisayar-kullanıcı arayüzünü ve bilgisayar kullanımının sosyal ve etik bağlamını kapsamaktadır (Hoffman ve Blake, 2003).

Ortamdan ortama bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki görevlerin değiştiğini belirten Newsfield’e (1997) göre genel kullanıcılar için bilgisayar okuryazarlığının üç unsurunun olduğu söylenebilir:

1. Bilgisayara ait temel kuralları bilmek
2. En azından bir bilgisayarın işletim sistemini bilmek
3. Bir veya daha fazla yazılım programında yeterlilik kazanmak.

Bununla birlikte bir kişinin bilgisayar okuryazarı olarak kabul edilmesi için; bilgisayar sistemleri ve yazılımının kullanımından emin olması, evde ya da işte kendisinden bilgisayarla ilgili bir istekte bulunulduğunda bu ihtiyaçları karşılayabilecek kadar bilgisayar ile onun yazılımını kullanabilmesi, bilgisayarın dünya ve insanlar üzerindeki etkisinin ne olduğuna ve gelecekte bu etkisinin ne olacağına dair bir fikre sahip

olması, bilgisayar yazılım ve donanım satın alacaksa makul ve mantıklı kararlar alabilmesi ve son olarak bilgisayarın ne olduğu, ne işe yaradığı hakkındaki bilgilerini başkalarına gerektiğinde anlatabilmesi gerekir (Creighton, Kilcoyne, Tarver ve Wrigt, 2006). *Elbette bu konuların bilinme düzeyi, her bir bireyin bilgisayarı kullanma amacına göre değişecektir. Ancak bir bilgisayar kullanıcısının asgari düzeyde de olsa bu konular hakkında bilgi sahibi olması gerekir.*

Öte yandan “Çağdaş toplumların bilgi toplumu adı verilen yeni bir toplum düzenini yarattıkları yirminci yüzyılda, tüm ülkeler çağdaşlaşma sürecindeki yarışta öne geçmek amacıyla bilgisayarlardan her alanda- özellikle eğitimde- yararlanma çabalarını arttırmışlardır” (İmer, 2000; aktaran Karaduman ve Emrahoğlu, 2011: 926). Günümüzde “Çağdaş toplumların gelişmişlik düzeyleri, genellikle, ürettikleri bilim ve teknoloji ile ölçülmektedir. Bu da ancak eğitim yoluyla sağlanabilmektedir. Bu anlamda, son yıllarda yaşanan iletişim bilimi ve teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve uygulamadaki yaygınlık da, gelişmiş eğitim sistemlerinin yetiştirdiği, yaratıcı, üretici ve tüketicilerin varlığı ile yakından ilgilidir” (Karasar, 2004: 117). Bu durum, eğitimin neredeyse bütün kademelerinde bilgisayarların eğitime dâhil edilmesini gerektirmektedir. Bilgisayarlar öğretmen, sınıf, ders kitabı, öğrenci gibi geleneksel eğitim ortamı, araç ve öğelerinin uzun sürede ulaşabileceği başarıya, çok kısa bir sürede ulaşılabilmesini sağlayabilir. Örneğin bilgisayar ve programlar, çeşitli fen ve matematik kavramları ile problem çözme becerilerini öğrenmede doğal ve uyarıcı bir yöntem olabilir (Fetler, 1985). Fen ve matematik derslerinin dışında, dil derslerinde de bilgisayarlar basılı kitapların sunduğu imkânlardan çok daha fazlasını sunabilir. Öğrencinin okuduğu bir metinde anlamını bilmediği bir kelimeyibilgisayar veya internet ortamındaki elektronik bir sözlükten öğrenmesi, internette kitabın yazarı hakkında istediği zaman kolaylıkla araştırma yapabilmesi, ona ulaşabilmesi ve gerektiğinde okuduğu kitaba dair notları, kelime işlemci programlarına çok daha rahat ve etkili bir şekilde alabilmesikaydedebilmesi bunlardan birkaçı olarak gösterilebilir.

Diğer taraftan bilgisayarların günümüzde hayatın her alanında etkin biçimde kullanılması ve kullanımın artmasıyla öğrenci ve öğretmenlerin bilgisayar teknolojilerini bilme ve bu teknolojiye ait araçları kullanabilme becerilerine sahip olmaları gerektiği birçok çalışmada belirtilmektedir (Creighton ve diğerleri, 2006; Dağtaş, 2013; Geçer ve Dağ, 2010; Hindi, Miller ve Wenger, 2002; Korkut ve Akkoyunlu, 2008; Şahin ve Akçay, 2011).Öncelikle öğretmenlerin, özellikle dil öğretmenlerinin, öğretim sürecinde bilgisayarların nasıl kullanılacağını bilmeleri yani bilgisayar okuryazarı olabilmeleri, derslerini daha verimli hâle getirmelerini sağlayabilir. Bilgisayar okuryazarı bir öğretmen, dersinde işlenecek konuları bilgisayar ortamında elektronik hâle getirebilir, öğretim malzemesini böylece daha somut bir şekle büründürebilir. Öğretim malzemesinin somutlaşması da konunun daha iyi anlaşılmasını ve öğrenilmesini sağlayabilir. Bilgisayarların, İngilizcenin yabancı ve ikinci dil olarak öğretiminde sunacağı imkânları ele alan Ybarra ve Green'e (2003) göre bilgisayarlar, okuma ve yazma gibi temel akademik öğrenme alanlarında ve aynı zamanda sözel dil gelişimi ve kelime hazinesinin genişlemesinde yardımcı olabilir. Bununla birlikte “... eğitimcilerin gelişen teknolojiyi sınıfta kullanabilmeleri için öncelikle teknolojiyi benimsemeleri, yakından takip etmeleri ve teknolojiye karşı olumlu tutum göstermeleri önem arz etmektedir” (Şahin ve Akçay, 2011: 910).Teknolojiyi benimsemeyen, takip etmeyen ve özellikle teknolojiye yönelik olumlu tutumlara sahip olmayan öğretmenlerin de dil öğretiminde bilgisayarlardan yararlanabilmeleri zor görünmektedir.

Öğretmenlerin yanı sıra öğrencilerin de dil öğretiminde daha başarılı olabilmeleri yani hedef dili daha iyi öğrenebilmelerinde bilgisayar okuryazarı olabilmeleri oldukça önemlidir. Ancak günümüzde bilgisayar teknolojileri ve erişimine sahip olan öğrencilerin oranı oldukça yüksektir (Ciampa, 2013) ve öğrenciler öğretmenlere göre bilgisayar teknolojilerini daha yakından takip edebilmekte, hatta bilgisayar bağımlısı

bile olabilmektedir. Nitekim öğrencilerin bilgisayar ve internet bağımlılığı araştırmalara konu olabilmekte, bu noktada neler yapılabileceği önerilmektedir (Cengizhan, 2005; Erboy ve Vural, 2010; Yılmaz, 2010). Onun için öğrencilerin gerçek manada bilgisayar okuryazarı olabilmeleri, bilgisayarın sadece oyun oynama ve internete girip bir video ya da film izleme aracı ile sosyal paylaşım sitelerini kullanmak demek olmadığını bilmeleri gerekir. Özellikle internet ortamıyla birlikte bilgisayar okuryazarlığı noktasında öğrenciler seçme becerilerine sahip olmalıdırlar. İnternet ortamında sayısız bilgi, video, oyun vb.den hangilerinin işlerine yarayacağını, hangilerinin yaramayacağını bilmelidirler. En önemlisi, bilgisayarı dil öğreniminde işe yarar bir şekilde kullanabilmeli, ekrandan amaçlı okuma, dinleme/izleme yapabilmeli, dili, ekran yazışma ve konuşmalarında düzgün bir şekilde kullanabilmelidir. Ayrıca internet ortamının sunduğu sözlükler, kitap ve yazarlara ait bilgiler gibi kaynaklardan da seçme yaparak yani doğru bilgiyi bularak yararlanabilmelidir. Böyle olduğu zaman, Fetler'in (1985) deyiimiyle, bilgisayarlar öğrencilerin eğitiminde ve bir çalışma nesnesinin kendisinde önemli bir araç olabilir.

Yurt içi ve dışında Türkçe öğretmek, Türkiye'yi ve Türk kültürünü tanıtmak amacıyla kurulan "Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri" bugün artık Türkçenin öğretimi ile ilgili yeni programlar hazırlayıp, yeni öğretim teknikleri geliştirme çabası içerisinde. Özellikle dil öğretimi ile bilgisayar uygulamalarını birleştiren internet tabanlı uzaktan dil öğretim programları birçok Türkçe Öğretim merkezinde kullanılmaya başlanmıştır. Yapılan öngörüler bu tür çalışmaların daha da yaygınlaşacağı ve özellikle bu programların dört temel dil becerisinin tümü kapsayacak şekilde geliştirileceği doğrultusundadır. Bu gerçek Türkçe öğretimi uygulama ve araştırma merkezlerinde dil öğrenen yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Literatürdeki Çalışmalar

Alharafsheh ve Pandian (2012) da Ürdün'de yabancı dil olarak İngilizce öğrenen 171 üniversite öğrencisinin katılımıyla öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanma becerilerini araştırmışlardır. Bir anket dahilinde verileri toplanan araştırma, derslerinde öğrencilerin kelime işlemci, Powerpoint ve sunum yazılımlarını kullanma düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca araştırmada bilgi araştırması, çevrimiçi eğlence ve farklı kaynaklardan haber hesapları açılması noktasında da internetin yüksek düzeyde kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Tella ve Mutula (2008) Botswana Üniversitesi'nde 2006 yılında, üniversite öğrencilerinin bilgisayar okuryazarlığı düzeyleri arasında cinsiyetlerine göre farklılık bulunmadığına dair yapılmış bir araştırmayı yayınlamışlardır. 500 öğrencinin katıldığı araştırmada 300 öğrenci kız iken 200 öğrenci erkektir. Araştırmanın verileri bir bilgisayar okuryazarlığı anketiyle toplanmıştır. Araştırma erkeklerin daha fazla bilgisayar okuryazarı olduğunu, daha fazla bilgisayar deneyimine sahip olduklarını, haftalık olarak bilgisayar kullanımına daha fazla vakit ayırdıklarını ve bilgisayarda oyun oynamaktan, bilgisayar ile uğraşmaktan mutlu olduklarını göstermiştir. Ayrıca erkeklerin daha çok kelime işlemci, internet tarayıcıları, e-mektup, veri analizi programları gibi bilgisayar uygulamalarını kullandıklarını; kızların ise sohbet ve el oyunlarında bilgisayarı kullandıklarını; ancak kelime işlemciler ile e-mektup kullanımında cinsiyete göre bir farklılığın bulunmadığını göstermiştir. Yine bilgisayar okuryazarlığı düzeyi yüksek olan öğrencilerin çevrimiçi kütüphane imkânlarına erişim ve bunların kullanımına daha eğilimli oldukları görülmüştür.

Bataineh ve Baniebdelrahman (2006), yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Ürdünlü 210 öğrencinin bilgisayar okuryazarlığına yönelik algılarını tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırma, bilgisayar ortamında dosyaları silme (% 81.43), dosyaları

kopyalama (78.57), bir disketi biçimlendirme (% 67.15), bir hard diske bir program kurma (% 64.29) gibi bilgisayar becerilerinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun oldukça yeterli olduklarını belirttiklerini; oysa veritabanları oluşturma (% 78.09), Powerpoint kullanma (% 80) ve bilgisayarlardaki dijital veya video kameraları kullanma gibi bilgisayar becerilerinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun da biraz yeterli veya yeterli olmadıklarını belirttiklerini ortaya çıkarmıştır. Dahası cinsiyet bakımından bilgisayar okuryazarlığı becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı; ancak bilgisayar okuryazarlığı algılarında öğrencilerin sınıf düzeylerinin önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Fetler (1985) Kaliforniya’da, ülke çapında 1982-1983 eğitim-öğretim döneminde 6. ve 12. sınıf öğrencilerinin bilgisayar bilimi ve bilgisayar okuryazarlığı alanlarında cinsiyet farklılıklarını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin okul ve evde bilgisayarlarla daha fazla meşgul oldukları, iş yaparken bilgisayarların rolüne yönelik çok daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmüştür.

Mattheos, Nattestad, SchitteckveAttström (2002) toplam 9 Avrupa ülkesindeki 16 dış hekimliği fakültesinde öğrenim görmekte olan 590 öğrenciye bir anket uygulayarak öğrencilerin bilgisayarlara yönelik tutumlarını ve bilgisayar yeterliliklerini tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırmanın tutum ve yeterlilik noktasında sonuçlarının verilmediği özet kısmında, ülke ve bölge olarak farklı sonuçlara ulaşılan sonuçlardan birisi, öğrencilerin % 60’ının bilgisayarları eğitim amaçlı; % 72’sinin de internet erişimi amaçlı olarak kullandıklarıdır. Yine araştırmada, Kuzey ve Batı Avrupa’daki öğrencilerin internet erişimi için üniversitelerindeki bilgisayar sınıflarından yararlanmayı yeterli buldukları; ancak Yunanistan ve İspanya’daki öğrencilerin daha çok ev bilgisayarlarını kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte araştırma, öğrencilerin yarısından az bir kısmının üniversitelerinde bilgisayar okuryazarlığı eğitiminin farklı türlerine yönelik eğitim aldıklarını, büyük bir çoğunluğunun diğer yollarla bilgisayar yeterliliklerini geliştirmeye çalıştıklarını göstermiştir.

Hindi, Miller ve Wenger (2002), üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı becerilerine yönelik algılarının neler olduğunu tespit etmeye çalışmışlardır. Üniversitede bilgisayar okuryazarlığı becerileri kursuna kayıtlı 125 öğrenci, araştırmacılar tarafından geliştirilen bilgisayar okuryazarlığı becerilerine yönelik bir ölçeği doldürmüşlerdir. Ölçekte öğrencilere çeşitli bilgisayar yazılım türlerini kullanabilme becerilerine etik, sosyal, yasal ve küresel bilgisayar konularına yönelik bildikleri bilgisayar kavram ve konularına dair sorular sorulmuştur. Araştırma sonuçları, öğrencilerin veritabanı uygulamaları ve elektronik tablo düzenleme süreçlerine göre kelime işlemcileri kullanmada kendilerini daha hazırlıklı algıladıklarını; etik, sosyal, yasal ve küresel konularla ilgili kavramlardaise daha geridüzeyde algıladıklarını ortaya koymuştur.

Creighton ve diğerleri (2006), kolej birinci sınıf öğrencilerinin mikrobilgisayar uygulamaları kursu sonrasında bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini belirlemeye çalışmışlardır. Kursun başında ve sonunda bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin nasıl olduğunu ve nasıl değiştiğini tespit etmek için çoktan seçmeli ve performans dayalı sınavlar uygulamışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun genel bilgisayar teknolojileri ve elektronik tablo uygulama becerilerinde bilgisayar okuryazarı olmadıkları; ancak kelime işlemci, elektronik mektup ve bilgisayar kullanımında bilgisayar okuryazarı oldukları sonucuna varmışlardır.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini belirlemektir. Dünyada Türkçe öğretimi, artık bilgisayar ve internet ortamına da kaymalıdır ve kaymaktadır da. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde bilişim teknolojilerinden yararlanılması gerektiğini belirten Büyükaslan’a (t.y.) göre bu konuda geç bile kalınmıştır. Yabancılar Türkçe

öğretiminde, bilişim teknolojilerinden yararlanmayla ilgili bir çalışmaya neredeyse rastlamadığını ifade eden Artuç (2013) da bu eksikliğin giderilmesi amacıyla bilgisayar ortamında geliştirdiği örnek bir metin çözümlemesi ortaya koymaktadır. Türkçenin öğretiminde bilgisayar ve internet ortamından yararlanma noktasındaki bu eksiklik, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminden sorumlu kurumlar tarafından da fark edilmeye başlanmıştır. Nitekim, 12 Nisan 2014 tarihinde Ankara’da Yunus Emre Enstitüsü tarafından hâlihazırda gerçekleştirilen uzaktan Türkçe öğretimi projesinin gerçekleştirilmesi amacıyla “Türkçenin Dijital Ortamda Yabancı Dil Olarak Öğretimi Çalıştayı” düzenlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsünün 17 Kasım 2013 tarihinde İstanbul Üniversitesiyle ortaklaşa başlattığı yabancı dil olarak Türkçenin uzaktan öğretimi projesinin amacı da “zaman, mekân sınırı olmadan Türkçenin öğretimini dünyada yaygınlaştırmak” (URL) olarak belirtilmektedir. Türkçenin dijital ortamda öğretimi için dijital ortamlar oluşturulurken de yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini ortaya koyan araştırma sonuçları faydalı olabilir. Dijital ortamlar oluşturulurken bu araştırma sonuçlarından yararlanılabilir, bu sonuçlara göre dijital ortamlar oluşturulabilir. Bu çalışmanın da bu noktada faydalı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi, eğitimcilere öğretim programının planlanmasında ve standartların karşılanmasında bir belge sağlayacaktır (Creighton ve diğerleri, 2006).

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir” (Karasar, 2012: 77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Gaziantep, Zonguldak ve Bolu illerinde yer alan devlet üniversitelerindeki Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe öğrenen 221 yabancı öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Robin Kay tarafından 1990 yılında Toronto Üniversitesi’nde 60 öğrenci ile geliştirilen ve daha sonra 383 bireye uygulanmış olan “Bilgisayar Okuryazarlığı Ölçeği”nin (Kılınç ve Salman, 2006) tarafından Türkçeye çevrilmiş hâli kullanılmıştır. Bilgisayar Okuryazarlığı Ölçeği, her birinde altı adet tutum cümlesi bulunan “temel beceriler”, “yazılım becerilerine başvurma”, “programlama” ve “bilgisayar farkındalığı” olmak üzere dört bölümden oluşan yedili bir Likert ölçeğidir. Ölçekte, bilgisayar okuryazarlığı “temel beceriler”olarak bilgisayarı açma-kapama, CD veya disket çalıştırma, bilgisayarda Word veya Excel kullanarak doküman oluşturma gibi maddeler yer alır. Bilgisayarda animasyon hazırlama, veri tabanı oluşturma gibi “yazılım becerilerine başvurma”; bir programın hatalarını bulma, karmaşık hâlde desenlenmiş bilgisayar programı yazma gibi “programlama” ve bilgisayarın toplumdaki sosyal ve ekonomik yönünü tartışma, bilgisayarın tarihi üzerine konuşma gibi “bilgisayar farkındalığı” ise ölçülen diğer alanlardır. Toplam 24 cümleden oluşan ölçeğe araştırmacılar tarafından gerekli ve uygun görülen, yazılım becerilerine başvurma ile ilgili 2 cümle daha eklenmiş; veriler 26 maddelik bu ölçek aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, “SPSS for Windows” paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin hangi üniversitede Türkçe öğretimi

aldıkları, cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, bilgisayar kullanma sıklıkları, bilgisayar kullanma amaçlarına ait veriler, frekans ve yüzde analiziyle incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin değişip değişmediğine dair veriler, Mann-Whitney U Testi ile; yaş, üniversite ve bilgisayar kullanma sıklığı değişkenlerine göre bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin değişip değişmediğine dair verileri de Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) ile analiz edilmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizindeki ikiden fazla değişkenin bulunduğu veriler arasındaki anlamlı farkların kaynağını bulmak için de Tukey, Dunnett's C ve Games Howell testlerinde faydalanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrendikleri Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin Bulunduğu Üniversitelere Ait Bulgular

Üniversite	Sıklık	%
Bülent Ecevit Üniversitesi (Zonguldak)	28	12,7
Gaziantep Üniversitesi (Gaziantep)	173	78,3
Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu)	20	9,0
Toplam	221	100,0

Araştırmaya katılanların %13'ü (28 kişi) Bülent Ecevit Üniversitesi, %78'i (173 kişi) Gaziantep Üniversitesi, %9'u (20 kişi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi TÖMER bünyesinde öğrenim görmektedirler.

Tablo 2

Araştırmaya Katılanların Yabancı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Ait Bulgular

Cinsiyet	Sıklık	%
Erkek	150	67,9
Kız	71	32,1
Toplam	221	100,0

Araştırmaya katılanların %68'i (150 kişi) erkek, %32'si (71 kişi) kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3

Araştırmaya Katılanların Yabancı Öğrencilerin Yaşlarına Ait Bulgular

Yaş	Sıklık	%
18	27	12,2
19	60	27,1
20	48	21,7
Diğer	86	38,9
Toplam	221	100,0

Araştırmaya katılanların %12'si (27 kişi) 18 yaşında, %27'si (60 kişi) 19 yaşında, %22'si (48 kişi) 20 yaşında, %39'u (86 kişi) diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 4

Araştırmaya Katılanların Yabancı Öğrencilerin Eğitim Düzeylerine Ait Bulgular

Eğitim Düzeyi	Sıklık	%
Lise	64	29,0
Lisans	135	61,1
Yüksek lisans	22	10,0
Toplam	221	100,0

Araştırmaya katılanların %29'u (64 kişi) lise, %61'i (135 kişi) lisans, %10'u (22 kişi) yüksek lisans mezunudur.

Tablo 5

Araştırmaya Katılanların Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Sıklıklarına Ait Bulgular

Bilgisayar Kullanım Sıklığı	Sıklık	%
1 saatten az	41	18,6
1-3 saat	84	38,0
3-5 saat	53	24,0
5 saatten fazla	43	19,5
Toplam	221	100,0

Araştırmaya katılanların %19'u (41 kişi) bilgisayarı 1 saatten az, %38'i (84 kişi) 1-3 saat arasında, %24'ü (53 kişi) 3-5 saat arasında, %19'u (43 kişi) 5 saatten fazla kullandıklarını belirtmiştir.

Tablo 6

Araştırmaya Katılanların Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım Amaçlarına Ait Bulgular

Bilgisayar kullanım amacı	Sıklık	%
Sosyal ağlar	191	86,4
Okuma	109	49,3
Araştırma-ödev	123	55,7
Film-müzik	164	74,2
Oyun	64	29,0
Program	61	27,6

Araştırmaya katılanların %86'sı (191 kişi) sosyal ağları kullanmak, %49'u (109 kişi) okumak, % 56'sı (123 kişi) araştırma ve ödev yapmak, %74'ü (164 kişi) film izlemek ve müzik dinlemek, %29'u (64 kişi) oyun oynamak, %28'i (61 kişi) program hazırlamak amacıyla bilgisayarı kullanmaktadır.

Tablo 7

Araştırmaya Katılan Yabancı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Okuryazarlık Düzeylerinin Değişip Değişmediğine İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	ss	Sd	t	p
Temel Beceriler	Erkek	150	35,4200	5,96	221	1,651	,100
	Kız	71	34,0141	5,80			
Yazılım Becerilerine Başvurma	Erkek	150	41,9000	8,38	221	1,472	,142
	Kız	71	40,0563	9,31			
Programlama	Erkek	150	24,0667	8,03	221	2,755	,006
	Kız	71	20,7746	8,82			
Bilgisayar farkındalığı	Erkek	150	29,2467	6,68	221	1,781	,076
	Kız	71	27,4930	7,15			

Tablo 7'ye göre, araştırmaya katılan erkeklerin bilgisayar okuryazarlık oranları temel beceri düzeyinde 35,4200; kızların ise 34,0141'dir. $P > ,05$ olduğundan araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları temel beceriler düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yazılım becerilerine başvurma düzeyinde erkeklerin bilgisayar okuryazarlık değerleri 41,9000; kızlarınki ise 40,0563'tür. P değerine göre araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları yazılım becerilerine başvurma düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Programlama düzeyinde araştırmaya katılan erkeklerin bilgisayar okuryazarlık değerleri 24,0667; kızlarınki ise 20,7746'dır. $P < ,01$ olduğundan araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları programlama düzeyinde cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bilgisayar farkındalığı düzeyinde erkeklerin bilgisayar okuryazarlık değerleri 29,2467; kızlarınki ise 27,4930'dur. P değerine göre araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları bilgisayar farkındalığı düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 8

Araştırmaya Katılan Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Okuryazarlık Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tek Yönlü Varyans Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Temel Beceriler	Gruplar Arası	187,687	3	62,562	1,795	,149	Yok
	Gruplar İçi	7563,091	217	34,853			
	Toplam	7750,778	220				
Yazılım Becerilerine Başvurma	Gruplar Arası	718,462	3	239,487	3,249	,023	20- diğer
	Gruplar İçi	15994,615	217	73,708			
	Toplam	16713,077	220				
Programlama	Gruplar Arası	503,330	3	167,777	2,413	,068	Yok
	Gruplar İçi	15088,652	217	69,533			
	Toplam	15591,982	220				
Bilgisayar Farkındalığı	Gruplar Arası	423,278	2	141,093	3,075	,029	18- diğer
	Gruplar İçi	9956,550	217	45,883			
	Toplam	10379,838	220				

Tablo 8'e göre, araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları temel beceriler ve programlama düzeyinde, yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları, yazılım becerilerine başvurma düzeyinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. [$F_{3-217}=3,24$; $p < ,05$]. Anlamlı farkın kaynağını bulmak üzere homojen varyanslar için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre yazılım becerilerine başvurma düzeyinde 20 yaş ile diğer yaş grupları arasında diğer yaş grubu lehine anlamlı bir farklılık vardır. Araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları bilgisayar farkındalığı düzeyinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. [$F_{3-217}=3,07$; $p < ,05$]. Anlamlı farkın kaynağını bulmak üzere homojen varyanslar için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre bilgisayar farkındalığı düzeyinde 18 yaş ile diğer yaş grupları arasında diğer yaş grupları lehine anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 9

Araştırmaya Katılanların Bilgisayar Okuryazarlık Düzeylerinin Üniversite Değişkenine Göre Farklılaşma Farklılaşmadığına Dair Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Temel Beceriler	Gruplar Arası	441,601	2	220,800	6,585	,002	Gaziantep-Zonguldak
	Gruplar İçi	7309,178	218	33,528			
	Toplam	7750,778	220				
Yazılım Becerilerine Başvurma	Gruplar Arası	417,076	2	208,538	2,790	,064	Yok
	Gruplar İçi	16296,001	218	74,752			
	Toplam	16793,077	220				
Programlama	Gruplar Arası	216,430	2	108,215	1,534	,218	Yok
	Gruplar İçi	15375,552	218	70,530			
	Toplam	15591,982	220				
Bilgisayar Farkındalığı	Gruplar Arası	1152,971	2	576,486	13,620	,000	Gaziantep-Zonguldak
	Gruplar İçi	9226,857	218	42,325			Gaziantep-Bolu
	Toplam	10379,829	220				

Tablo 9'a göre, araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları temel beceriler düzeyinde üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. [$F_{2-2180}=6,58$, $p < ,01$]. Anlamlı farkın kaynağını bulmak üzere homojen varyanslar için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrencilerin bilgisayar temel becerileri Bülent Ecevit Üniversitesi'ndeki öğrencilerin bilgisayar temel becerileri arasında Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler lehine anlamlı fark vardır. Araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları bilgisayar farkındalığı düzeyinde üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. [$F_{2-218}=13,62$, $p < ,001$].

Anlamli farkın kaynağını bulmak için homojen olmayan varyanslar için yapılan Dunnett's C testi sonuçlarına göre bilgisayar farkındalığı düzeyinde Gaziantep Üniversitesi ile Bülent Ecevit Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi arasında Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler lehine anlamli farklılık bulunmuştur. Araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları, yazılım becerilerine başvurma ve programlama düzeyinde üniversite değişkenine göre anlamli farklılık göstermemektedir.

Tablo 10

Araştırmaya Katılan Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Okuryazarlık Düzeylerinin Bilgisayar Kullanım Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli Fark
Temel Beceriler	Gruplar Arası	158,062	3	52,687	1,506	,214	Yok
	Gruplar İçi	7592,716	217	34,989			
	Toplam	7750,778	220				
Yazılım Becerilerine Başvurma	Gruplar Arası	381,514	3	127,171	1,690	,170	Yok
	Gruplar İçi	16331,563	217	75,261			
	Toplam	16713,077	220				
Programlama	Gruplar Arası	133,481	3	44,494	,625	,600	Yok
	Gruplar İçi	15458,501	217	71,237			
	Toplam	15591,982	220				
Bilgisayar Farkındalığı	Gruplar Arası	369,994	2	123,331	2,674	,048	Yok
	Gruplar İçi	10009,834	217	46,28			
	Toplam	10379,838	220				

Tablo 10'a göre, araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları temel beceriler, yazılım becerileri ve programlama düzeyinde bilgisayar kullanım sıklığı değişkenine göre anlamli farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılanların bilgisayar okuryazarlıkları bilgisayar farkındalığı düzeyinde, bilgisayar kullanım sıklığı değişkenine göre anlamli farklılık göstermektedir.[$F_{3-217}=2,67$; $p < ,05$]. Anlamli farkın kaynağını bulmak üzere homojen olmayan varyanslar için yapılan Games Howell testi sonuçlarına göre, bilgisayar farkındalığı düzeyinde hiçbir grup arasında tam olarak anlamli bir farklılık yoktur.

Sonuç ve Tartışma

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde bilişim teknolojilerinden etkin olarak yararlanmanın gerek yapılan işte arzulan hedefe ulaşmada, gerekse bir disiplin olarak kendi içerisindeki üretkenliğini artırmada kazançları olacağı açıktır (Büyükaslan,t.y.). Nitekim, bu araştırmanın amacı, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini belirlemektir. Bu doğrultuda, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı bir ölçek yardımıyla ölçülmüştür. Ölçeğin ortaya çıkardığı bulgulardan ilki, yabancı öğrencilerin %19'unun (41 kişi) bilgisayarı 1 saatten az, %38'inin (84 kişi) 1-3 saat arasında, %24'ünün (53 kişi) 3-5 saat arasında ve %19'ununda (43 kişi) 5 saatten fazla kullandıklarıdır. Her ne kadar dağınık bir dağılım gösterse de bu bulguya göre yabancı öğrencilerin büyük bir kısmı, bilgisayara bir günde bir saatten daha fazla vakit ayırmaktadır. Bu da yabancı öğrencilerin büyük bir kısmının bir günde bilgisayara ne kadar fazla vakit ayırdığını göstermektedir. Araştırmanın giriş kısmında değinilen, öğrencilerin bilgisayar teknolojilerini daha yakından takip edebildikleri (Ciampa, 2013), bilgisayara çok fazla vakit ayırabildikleri ve bu yüzden bilgisayara bağımlı hale gelebildiklerine yönelik belirtilenler (Cengizhan, 2005; Erboy ve Vural, 2010; Yılmaz, 2010) de bunu desteklemektedir. Kısacası bilgisayar, yabancı öğrencilerin hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgulardan ikincisi, yabancı öğrencilerin bilgisayarı %86'sının (191 kişi) sosyal ağları kullanmak, %49'unun (109 kişi) okumak, % 56'sının (123 kişi) araştırma ve ödev yapmak, %74'ünün (164 kişi) film izlemek ve müzik dinlemek, %29'unun (64 kişi) oyun oynamak, %28'inin (61 kişi) de program hazırlamak amacıyla bilgisayarı kullandıklarıdır. Buna göre yabancı öğrenciler bilgisayarı, öncelikle sosyal ağları kullanmak, film izlemek ile müzik dinlemek ve araştırma ile ödev yapmak için daha fazla kullanmaktadır. Mattheos ve diğerlerinin (2002) yaptığı araştırmada ulaştıkları öğrencilerin % 74'ünün bilgisayarı internet erişimi ve % 60'ının da eğitim amaçlı kullandıkları bulgusu, birebir olmasa da bu bulguyu destekler niteliktedir. Her ne kadar internet kullanımıyla ilgili de olsa Alharafsheh ve Pandian'ın (2012) yaptığı araştırmada da öğrencilerin bilgi araştırması, çevrimiçi eğlence ve farklı kaynaklardan haber hesapları açma noktasında da interneti yüksek düzeyde kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu da bu araştırmanın ortaya koyduğu bulguyu destekler niteliktedir. Dolayısıyla yabancı öğrencilerin hayatında bilgisayar sosyal ağları kullanma, film izleme ve müzik dinleme noktasında ilk sırada yer alırken araştırma ve ödev yapma yani eğitim amaçlı kullanmada ikinci sırada yer almaktadır. Bu bulgu, yabancı öğrencilerin bilgisayar kullanma amacıyla ilgili olsa da artık bilgisayarların öncelikle sosyal ağlara erişme, film izleme ve müzik dinleme noktasında, bilgiden daha fazla yer edinmesi bakımından önemli bir bulgudur, denilebilir.

Bu bulguların dışında, öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerine ait araştırmada ulaşılan diğer bir bulgu; bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler, yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar farkındalığı bölümlerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı; sadece programlama düzeyinde, erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunduğudır. Yani araştırmaya katılan yabancı öğrencilerin bilgisayarın gerektirdiği temel beceriler, yazılım becerileri ve bilgisayar farkındalığı düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Erkekler ve kızlar bilgisayar okuryazarlığının bu düzeylerinde, benzer düzeydedir. Cinsiyetlerine göre programlama düzeyinde görülen anlamlı farklılık da erkeklerin lehinedir. Erkekler, programlama düzeyinde kızlardan daha iyidir. Bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler, yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar farkındalığı bölümlerinde kızlar ile erkekler arasında anlamlı

bir farklılık bulunmaması, bu bölümlere ait işlemlere öğrencilerin aşına olması ve dolayısıyla bu bölümlerin gerektirdiği becerilere sahip olmalarından kaynaklı olabilir. Günümüzde bu bölümlere ait işlemler, bilgisayar kullanan birçok insanın yaptığı işlemler arasındadır. Bilgisayar farkındalığı bölümünde de günümüzde birçok insan bilgisayarın hayatımızı sosyal ve ekonomik yönlerden nasıl etkilediği hakkında az çok bir fikre sahiptir, bu konuda bir şeyler söyleyebilir. Onun için bilgisayar okuryazarlığının bu bölümlerinde, kızlar ile erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaması normal görünmektedir. Aynı zamanda araştırmada ulaşılan bu bulguyu, Bataineh ve Baniebdelrahman'ın (2006) yaptığı araştırmada ulaştıkları, öğrencilerin cinsiyetlerine göre bilgisayar okuryazarlığı becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı bulgusu da desteklemedir, denilebilir.

Programlama bölümüne ait işlemlerde ise kızlara göre erkeklerin lehine anlamlı bir fark bulunması, programlama bölümünün gerektirdiği işlemlerin daha zor olmasından ve erkeklerin bu işlemlere daha fazla vakit ayırmalarından kaynaklanıyor olabilir. Fetler'in (1985) yaptığı araştırmada ulaştığı erkek öğrencilerin okul ve evde bilgisayarlarla daha fazla meşgul oldukları, iş yaparken bilgisayarların rolüne yönelik çok daha olumlu tutumlara sahip oldukları bulgusunun bunu desteklediği söylenebilir. Yine Tella ve diğerlerinin (2008) yaptığı araştırmada ulaştıkları erkeklerin daha fazla bilgisayar okuryazarı oldukları, daha fazla bilgisayar deneyimine sahip oldukları haftalık olarak bilgisayar kullanımına daha fazla vakit ayırdıkları ve bilgisayarda oyun oynamaktan, bilgisayar ile uğraşmaktan mutlu oldukları bulgularının da bunu desteklediği söylenebilir.

Araştırmada ulaşılan diğer bir bulgu da yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin temel beceriler bölümlerinde en yüksek düzeyde olduğu, bunu sırasıyla yazılım becerilerine başvurma, bilgisayar farkındalığı ve programlama bölümlerinin takip ettiği. Yani öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeyleri, temel becerilerde en yüksek düzeyde iken programlama bölümünde en düşük düzeydedir. Bu bulguyu, Hindi, Miller ve Wengerin (2002) yaptıkları araştırmada ulaştıkları öğrencilerin veritabanı uygulamaları ve elektronik tablo düzenleme süreçlerine göre kelime işlemcileri kullanmada kendilerini daha hazırlıklı algıladıkları bulgusunun desteklediği söylenebilir. Bundan başka, Alharafsheh ve Pandian (2012) da yaptığı araştırmada, öğrencilerin kelime işlemci, Powerpoint ve sunum yazılımlarını kullanma düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Creighton ve diğerleri (2006) yaptıkları araştırmada, kelime işlemci, elektronik mektup ve bilgisayar kullanımında öğrencilerin bilgisayar okuryazarı olduklarını sonucuna varmışlardır. Bataineh ve Baniebdelrahman'ın (2006) yaptıkları araştırmada da bilgisayar ortamında dosyaları silme (% 81.43), dosyaları kopyalama (78.57) gibi temel becerilerde öğrenciler yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Yazılım becerilerine başvurma becerileri arasındaki bir disketi biçimlendirme (% 67.15), bir hard diske bir program kurma (% 64.29) gibi becerilerde de öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yeterli olduğunu belirtirken veri tabanları oluşturma (% 78.09), Powerpoint kullanma (% 80) ve bilgisayarlardaki dijital veya video kameraları kullanma gibi becerilerinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu da biraz yeterli veya yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmaların ulaştığı bulgular, birebir olmasa da birçok yönden bu araştırmanın ortaya koyduğu bulguyu destekler niteliktedir, denilebilir.

Araştırmanın ortaya koyduğu başka bir bulgu da bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler bölümünde, Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler ile Bülent Ecevit Üniversitesi'ndeki öğrencilerin bilgisayar temel becerileri arasında Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler lehine ve bilgisayar farkındalığı bölümünde de yine Gaziantep Üniversitesi ile Bülent Ecevit Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi arasında Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunduğu. Yazılım becerilerine başvurma ve programlama

bölümlerinde ise araştırmada yer alan üniversiteler arası anlamlı bir farklılık yoktur. Yani Gaziantep Üniversitesi'ndeki öğrenciler, bilgisayara ait temel becerilerde Bülent Ecevit Üniversitesi'ndeki öğrencilerden ve bilgisayar farkındalığı bölümünde de Bülent Ecevit ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ndeki öğrencilerden daha yüksek düzeydedir. Ancak yazılım becerilerine başvurma ve programlama bölümlerinde, bütün üniversitelerdeki öğrenciler benzer düzeydedir.

Araştırmanın yaş değişkenine ortaya koyduğu diğer bulgu, bu değişkenine göre bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler ve programlama bölümlerinde anlamlı farklılık bulunmadığı; ancak yazılım becerilerine başvurma düzeyinde 20 ve diğer yaş grubu arasında; bilgisayar farkındalığı düzeyinde ise 18 yaş ve diğer yaş grubu arasında anlamlı farklılık bulunduğudır. Buna göre bilgisayara ait temel beceriler ve programlama bölümlerinde yaş değişkeni etkili değildir; yaş değişkeni ancak yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar farkındalığı bölümlerinde etkilidir. Yazılım becerilerine başvurmada diğer yaş grubundaki öğrenciler, 20 yaş grubundaki öğrencilerden daha yüksek düzeyde iken bilgisayar farkındalığı bölümünde diğer yaş grubundaki öğrenciler, 18 yaş grubundaki öğrencilerden daha yüksek düzeydedir. Yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar farkındalığı bölümlerindeki bu farklılıklar, yaşın bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki bu bölümlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Yaşı daha büyük olan yabancı öğrenciler, yaşı daha küçük olan yabancı öğrencilerden yazılım becerilerine başvurma ve bilgisayar farkındalığında daha yüksek düzeydedirler. Muhtemelen bu bölümlerde, diğer yaş grubundaki öğrenciler daha deneyimlidir, bu bölümlerin gerektirdiği beceri ya da bilgilere daha fazla sahiptirler. Bilgisayar okuryazarlığının bütün bölümleriyle ilgili olsa da Geçer ve Dağın (2010) Kocaeli Üniversitesi'ndeki öğrencilerle yaptığı araştırma sonucu ulaştıkları, bilgisayar okuryazarlığı düzeyinin yaş ve deneyim ile olumlu yönde ilişkili olduğuna dair bulguları da bu bulguyu destekler niteliktedir, denilebilir. Elbette bu araştırmacıların bulguları, bilgisayar okuryazarlığının bütün bölümlerine yönelik bir bulgudur, fakat bu bulgudan burada yararlanmak bu araştırmaya katkı sağlayıcı olabilir.

Araştırmanın ortaya koyduğu son bulgu, yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı kapsamındaki temel beceriler, yazılım becerileri ve programlama bölümlerinde bilgisayar kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı; fakat bilgisayar farkındalığı bölümünde, bilgisayar kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığıdır. Ancak bilgisayar farkındalığı bölümündeki bu farklılıkta hiçbir grup arasında tam olarak belirgin değildir. Dolayısıyla bilgisayar kullanım sıklığı, Türkiye'deki Bülent Ecevit, Gaziantep ve Abant İzzet Baysal Üniversitelerinde Türkçe öğrenen öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinde etkili değildir. Normalde bilgisayar kullanım sıklığının bilgisayar okuryazarlığını olumlu yönde etkileyeceği akla gelirken burada böyle olmadığı ilginç bir durumdur. Bu da bilgisayar okuryazarı olmanın bilgisayarda çok fazla vakit geçirmek demek olmadığını göstermektedir, denilebilir.

Öneriler

Araştırmanın ortaya koyduğu bu bulgular dâhilinde birtakım önerilerde bulunulmuştur. Ancak bu önerilerin Türkçenin bilgisayar ve internet ortamında öğretimi konusunun çözümlenmesinden sonra etkili olacağını unutmamak gerekir. Bu öneriler şunlardır:

Türkçenin dijital ortamlarda öğretiminde, programlama becerisi gerektiren işlemlerde kızların da programlama becerilerinin gelişimine yönelik elektronik önlemler alınabilir, programlama becerilerini gerektiren işlemlerde dijital ortamlara uygulama örnekleri yerleştirilebilir.

Yabancı öğrencilere dijital ortamlarda Türkçe öğrenimine başlarken yabancı öğrencilerin önceki üniversite eğitimlerinde edindikleri bilgisayara yönelik temel beceriler ve bilgisayar farkındalığı tespit edilebilir ve bu beceri ile farkındalıkları düşük olan öğrencilerin bu beceri ve farkındalıkları geliştirilebilir.

20 yaş ve altındaki yabancı öğrencilere Türkçe öğretirken yazılım becerilerini gerektiren işlemlerde bu yaş grubundaki yabancı öğrencilerin yazılım becerilerinin gelişimine yönelik önlemler alınabilir veya yazılım becerisi gerektiren işlemlerde bu öğrencilerin düzeylerine göre ya da asgari bir düzeye göre yazılım becerisi gerektiren düzenlemeler yapılabilir.

Son olarak yabancı öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini belirlemeye yönelik daha fazla betimleyici ve uygulamaya dayalı araştırmalar yapılabilir. Bu, Türkçenin dijital ortamlarda öğretilmesi bağlamında hem dijital ortamların oluşturulmasında uzmanlara hem de araştırmacılara faydalı olabilir.

Kaynaklar

- Alharafsheh, A. N. AndPandian, A. (2012). An Exploratory Study on the Use of Computers for English Language Learning Purposes among English as a Foreign Language (EFL) Students in Al-Albyet University in Jordan. *Language in India*, 12(6), 5-27.
- Artuç, S. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bilişimden Yararlanma: Paragraf Çalışmaları. *International Journal of Language Education and Teaching*, 1, 80-91.
- Bataineh, R. F. AndBaniebdelrahman, A. A. (2006). Jordanian EFL Students' Perceptions of Their Computer Literacy: An Exploratory Case Study. *International Journal of Education and Development Using ICT*, 2(2). <http://ijedict.dec.uwi.edu/viewarticle.php?id=169&layout=html>, E. T. 03.03.2014.
- Büyükaşlan, A. (t.y.). Yabancı Dil Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilisim Uygulamaları, Çözüm Önerileri. http://www.turkofoni.org/yabancilara-turkce/ali_buyukaslan_yabanci_dil_turkce.pdf, E. T. 02.03.2014.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar Ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut "İnternet Bağımlılığı". *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Ciampa, M. (2013). Student Perceived Importance and Correlations of Selected Computer Literacy Course Topics. *Journal of Instructional Pedagogies*, 11, 1-17.
- Creighton, W., Kilcoyne, M., Tarver, R. and Wright, S. (2006). Computer Literacy Levels of Students Enrolling in a Post-Secondary Computer Applications/Information Technology Course. *Information Technology, Learning & Performance Journal*, 24(1), 15-23.
- Çağiltay, K. (2013). *Bilgisayar Donanımı ve Hata Bulma*. Temel Bilgi Teknolojileri-II. (Editör Ö. Yılmazel). s. 2-28. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dağtaş, A. (2013). *Ekrandan Okumanın Okumaya ve Türkçe Dersine Yönelik Tutuma Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Erboy, E. ve Vural, R. A. (2010). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar Oyun Bağımlılığını Etkileyen Faktörler. *Ege Eğitim Dergisi*, 1, 395-8.

Dağtaş, A., Karakaş Yıldırım, Ö., Başoğlu, N., Kaplan, T. ve Taş, H. (2015). Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Okuryazarlığı Düzeyleri: Zonguldak, Gaziantep, Bolu Örnekleme, ss 32-49.

- Fetler, M. (1985). SexDifferences California StatewideAssessment of ComputerLiteracy. SexRoles, 1(/4). Available in <http://link.springer.com/article/10.1007/BF00287909#page-1>, 03.03.2014.
- Geçer, A. K. ve Dağ, F. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Okur-yazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 20-44.
- Hindi, N., Miller, D. AndWenger, J. (2002). ComputerLiteracy: ImplicationsforTeachingaCollege-level Course. *Journal of Information SystemsEducation*, 13(2), 143-151.
- Hoffman, M. Blake, J. (May 2003). *ComputerLiteracy: TodayandTomorrow*. JCSC, 18(5), 221-233. <http://202.116.45.198/xxjsiy/webcourse/course/ztyx/read/chapter3/COMP%20LITERACYTODAY%20AND%20TOMORROW.pdf>, E. T. 01.03.2014. <http://yee.org.tr/turkiye/tr/haberler/bizden-haberler/turkcenin-dijital-ortamda-ogretilmesi-calistayi-2426>, E. T. 27.04.2014.
- Karaduman, B. ve Emrahoğlu, N. (2011). Maddenin Tanecikli Yapısı” Ünitesinin Öğretiminde, Bilgisayar Destekli ve Bilgisayar Temelli Öğretim Yöntemlerinin, Akademik Başarı Ve Kalıcılığa Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 925-938.
- Karagöz, İ., Yıldız, İ. ve Özerçin, U. (2007). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Gelen Öğrencilerin Bilgisayar Okur Yazarlığı Düzeylerinin Belirlenmesi <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/5.doc>, E. T. 03.03.2014.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (23. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri-İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim. *The Online TurkishJournal of EducationalTechnology*, 3(4), 117-125.
- Kılınç, A, Salman, S (2006). Fen ve Matematik Alanları Öğretmen Adaylarında Bilgisayar Okuryazarlığı, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 150-166
- Korkut, E., Akkoyunlu, B. (2008). Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Bilgi ve Bilgisayar Okuryazarlık Öz-Yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 178-188.
- Mattheos, N.,Nattestad, A., Schitteck, M. andAttström, R. (2002). ComputerLiteracyandAttitudesAmongStudents in 16 EuropeanDental Schools: CurrentAspects, RegionalDifferencesandFutureTrends. *EuropeanJournal Of DentalEducation : OfficialJournal Of TheAssociationForDentalEducationIn Europe*, 6(1), p. 30-35. Abstractavailable<http://hub.hku.hk/handle/10722/167021>, 03.03.3014.
- Newsfield, T. (October 1997). ComputerLiteracy: IssuesandApproaches. *CALL - Basics & Beyond: TheProceedings of the 2nd Annual JALT CALL SIG Conference*. ChubuUniversity, Japan. <http://www.tnewfields.info/Articles/comlit.htm>, E. T. 02.03.2014.
- Son, J-B.,Robb, T. AndCharismiadiji, I. (2011). ComputerLiteracyandCompetency: A Survey of IndonesianTeachers of English as a Foreign Language. *CALL-EJ*, 12(1), 26-42.

Dağtaş, A., Karakaş Yıldırım, Ö., Başoğlu, N., Kaplan, T. ve Taş, H. (2015). Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Bilgisayar Okuryazarlığı Düzeyleri: Zonguldak, Gaziantep, Bolu Örnekleme, ss 32-49.

- Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *TurkishStudies-International Periodical for the Language and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 909-918.
- Tella, A. and Mutula, S. M. (2008). Gender Differences in Computer Literacy Among Undergraduate Students At The University Of Botswana: Implications For Library Use. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 13(1), 59-76.
- Varol, N. (2002). Teknolojik Görsel-İşitsel Okur Yazarlığın Önemi ve Olumsuz Yönlerinin Giderilmesi İçin Çözüm Önerileri. http://aof20.anadolu.edu.tr/bildiriler/Nurhayat_Varol.doc, E. T. 20.02.2014.
- Yılmaz, B. (2010). İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Bağımlılık Gösterme Eğilimlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim Teknolojileri Araştırması Dergisi*, 1(1).